

32

K

~~Magistrat m. Łodzi~~
~~Wydział Statystyczny.~~

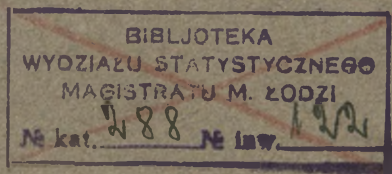
MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PRACY

Sprawozdanie z pierwszej sesji Międzynarodowej
Konferencji Pracy odbytej w Waszyngtonie
od dnia 29 października do dnia 29 listopada 1919 r.

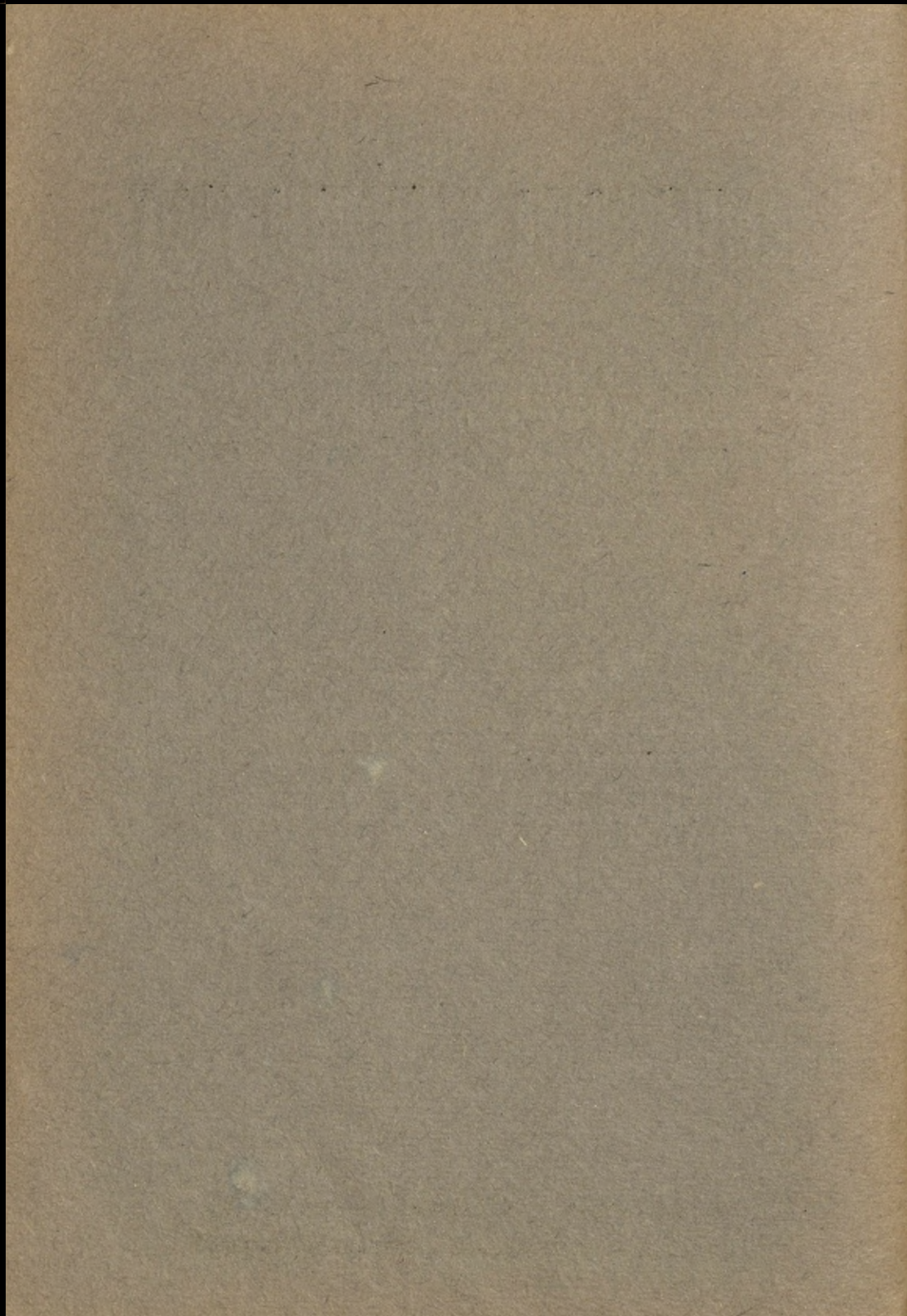
OPRACOWANE PRZEZ

MIECZYŚŁAWA JASTRZĘBOWSKIEGO

rzeczoznawcę polskiej delegacji pracodawców,
Kierownika Wydziału Pracy Centralnego Związku
Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów

WARSZAWA _____ 1920
ODBITKA Z „PRZEGLĄDU DYPLOMATYCZNEGO”

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PRACY

Sprawozdanie z pierwszej sesji Międzynarodowej
Konferencji Pracy odbytej w Waszyngtonie
od dnia 29 października do dnia 29 listopada 1919 r.

OPRACOWANE PRZEZ

MIECZYŚŁAWA JASTRZĘBOWSKIEGO

rzecznik polskiej delegacji pracodawców,
Kierownika Wydziału Pracy Centralnego Związku
Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów

WARSZAWA _____ 1920

ODBITKA Z „PRZEGLĄDU DYPLOMATYCZNEGO”

334342

MRB
WŁODZI

Wyd. 1937

Wycofano z księgozbioru
Miejskiej Biblioteki Publicznej
w ŁODZI
Naks.Ub. 6962 dn. 23/V 1937

Nabyto *star*
od *Miejsciej Biblioteki*
Publicznej w Łodzi
dla **II Miejskiej Wypożyczalni**
książek dla dorosłych
w Łodzi
dn. *28.I.1937* Nr. *1774*

Biblioteka Wojsk. Alced. Poln.
43259 |
2
K. Dziękczynski

Podstawy Prawne Międzynarodowej Konferencji Pracy.

Międzynarodowa Konferencja Pracy, zwołana na podstawie XIII-ej części Traktatu Wersalskiego, zajmowała się sprawami przewidzianymi w aneksie do tejże części traktatu. Część XIII Traktatu Wersalskiego jest jednocześnie statutem, określającym atrybucje Międzynarodowej Konferencji Pracy. Statut ten zawiera pewne postanowienia, które miały bezwzględnie poważny wpływ na rezultat narad Konferencji; z tego powodu słusznym jest, przed przystąpieniem do właściwego sprawozdania, uprzytomnić sobie warunki, w jakich Traktat Pokoju nakazał pracować Konferencji Pracy.

Traktat Wersalski przewiduje utworzenie Międzynarodowej Organizacji Pracy, która ma obejmować:

- 1) ciało naczelne — „Konferencję Ogólną Członków”,
- 2) ciało wykonawcze — „Międzynarodowe Biuro Pracy”.

Zakres prac Międzynarodowej Organizacji Pracy określonym jest w Traktacie Pokoju w dwóch miejscach. Ma dążyć mianowicie ta organizacja do utrwalenia pokoju powszechnego, przez powszechne polepszenie warunków pracy i zapewnienie pracownikom sprawiedliwości, co sprecyzowane zostało w 9 punktach II Działu, XIII części Traktatu, o następującym brzmieniu:

„Wysokie Układające się Strony uważają za szczególnie pilne i ważne:

- 1) zasadę, że praca nie powinna być uważana prosto za towar, lub artykuł handlu,
- 2) prawo zrzeszania się zarówno pracowników, jak i przedsiębiorców dla celów przez prawo nie wzbronionych;
- 3) płacenie pracownikom zarobków, zapewniających im poziom życia przyzwoitego, podług pojęć panujących w danym kraju i w danym czasie;
- 4) przyjęcie 8-godzinnego dnia lub 48 godzinnego tygodnia roboczego, jako cel do osiągnięcia wszędzie tam, gdzie nie został on jeszcze osiągnięty;
- 5) przyjęcie wypoczynku tygodniowego minimalnie 24-godzinny, który powinien przypadać na dzień niedzielny, o ile tylko to jest możliwe;
- 6) zniesienie pracy dzieci i zobowiązanie się, że do pracy młodzieży płci obojga zostaną wprowadzone takie udogodnienia,

któreby jej pozwoliły na dalsze kształcenie się i zapewniły jej możliwość fizycznego rozwoju;

- 7) zasada jednakowej płacy bez względu na płeć, za pracę tej samej wartości;
- 8) przepisy, wydane w każdym kraju, odnośnie do warunków pracy powinny zapewnić sprawiedliwe wynagrodzenie wszystkim pracownikom prawnie w kraju zamieszkałym;
- 9) każde państwo winno zorganizować służbę inspekcyjną, w której skład wejdą kobiety, a której zadaniem będzie pilnowanie ścisłego stosowania praw i regulaminów, dotyczących opieki nad pracownikami.

Międzynarodową Organizację Pracy tworzą członkowie „Związku Narodów”, którzy wyznaczają do Konferencji Ogólnej Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy 4 delegatów, przyczym 2 z nich reprezentuje rząd, jeden pracodawców i jeden pracowników. Delegacja danego państwa nie stanowi zwartej całości, zobowiązanej do solidarnego występowania, każdy delegat głosuje indywidualnie. Klauzula ta miała niepomiernie ważne skutki i w sposób jaskrawy odbiła się na wynikach obrad.

Międzynarodowe Biuro Pracy (organ wykonawczy M. O. P.) zarządzane jest przez Radę Administracyjną. Rada ta składa się z 24-ch członków, w czym 12 przedstawicieli rządów, 6 przedstawicieli pracodawców i 6 przedstawicieli pracowników. Z pośród 12-u przedstawicieli rządów, 8 państw wchodzi z wyznaczenia przez Związek Narodów, pozostałe zaś 4 z wyboru dokonanego na Konferencji Pracy. Przedstawiciele pracodawców i pracowników wchodzi z wyboru. Kadencja Rady Administracyjnej trwa lat 4. Do pierwszej Rady Administracyjnej Komisja Pracy Konferencji Pokojowej zaproponowała Związkowi Narodów wyznaczenie następujących 8 państw, mających uczestniczyć z nominacji:

1. Stany Zjednoczone;
2. Wielka Brytania,
3. Francja,
4. Niemcy,
5. Włochy,
6. Belgja,
7. Japonja,
8. Szwajcarja,
9. Hiszpanja.

Przeciw liście tej założyły protest, Polska, Kanada i Szwecja.

Porządek dzienny pierwszej sesji M. K. P.

Pierwsza sesja Międzynarodowej Konferencji Pracy miała przewidywany w Traktacie Pokoju następujący porządek dzienny,

1. Zastosowanie zasady 8-godz. dnia i 48-godz. tygodnia,
2. Sprawy, dotyczące środków zapobiegawczych przeciwko brakowi pracy oraz środków zaradczych przeciwko jego skutkom.

3. Praca kobiet:
 - a) przed i po porodzie (łącznie ze sprawą pokrycia wydatków wywołanych macierzyństwem),
 - b) praca nocna,
 - c) zajęcia szkodliwe dla zdrowia,
4. Praca dzieci:
 - a) wiek dopuszczenia do pracy,
 - b) praca nocna,
 - c) zajęcia szkodliwe dla zdrowia.
5. Rozszerzenie i zastosowanie konwencji międzynarodowych, przyjętych w Bernie w 1906 r. w przedmiocie zakazu nocnej pracy kobiet zatrudnionych w przemyśle oraz zakazu używania fosforu białego (żółtego) przy fabrykacji zapalek.

Uchwały M. K. P. mogą mieć dwojaki charakter: 1) projektów konwencji i 2) zaleceń. Delegaci na konferencję zobowiązują się przedstawić uchwały M. K. P. czynnikom decydującym swego kraju. Konwencje uprawomocniają się po ratyfikowaniu ich przez upoważnione do tego instytucje danego kraju.

Skład Międzynarodowej Komisji Pracy.

Pierwsza sesja Międzynarodowej Konferencji Pracy rozpoczęła się dnia 29 października i trwała do dnia 29 listopada 1919 r. włącznie. Konferencja odbyła 25 posiedzeń.

Delegacje poszczególnych krajów były nieraz bardzo liczne. Liczebność delegacji wskazuje poniższe zestawienie:

K R A J	Delegaci rządu		Delegaci przemysłu		Delegaci robotników		O g ó ł e m		
	delegaci	rzeczoznawcy	delegaci	rzeczoznawcy	delegaci	rzeczoznawcy	delegaci	rzeczoznawcy	razem uczestników
1. Afryka Połudn.	1	—	1	—	1	—	3	—	3
2. Argentyna	2	2	1	—	1	—	4	2	6
3. Belgja	2	4	1	6	1	8	4	18	22
4. Boliwia	1	—	—	—	—	—	1	—	1
5. Brazylja	2	—	—	—	—	—	2	—	2
6. Kanada	2	12	1	7	1	7	4	26	30
7. Chili	2	—	—	—	—	—	2	—	2
8. Chiny	2	6	—	—	—	—	2	6	8
9. Kolumbia	1	—	—	—	—	—	1	—	1
10. Kuba	2	4	1	—	—	—	3	4	7
11. Danja	2	3	1	1	1	1	4	5	9
12. Salvador	1	—	—	—	—	—	1	—	1
13. Equateur	2	—	—	—	—	—	2	—	2
14. Hiszpanja	2	4	1	2	1	2	4	8	12
15. Finlandja	2	—	1	—	1	—	4	—	4
16. Francja	2	3	1	3	1	4	4	10	14
17. W. Brytania	2	5	1	5	1	6	4	16	20
18. Grecja	2	—	1	—	1	—	4	—	4
19. Guatemala	2	—	1	—	1	—	4	—	4
20. Haiti	1	—	—	—	—	—	1	—	1
21. Holandja	2	2	1	3	1	3	4	8	12
22. Indje	2	1	1	—	1	1	4	2	6

K R A J	Delegaci rządu		Delegaci przemysłu		Delegaci robotników		O g ó ł e m		
	delegaci	rzecho- znawcy	delegaci	rzecho- znawcy	delegaci	rzecho- znawcy	delegaci	rzecho- znawcy	razem uczest- ników
23. Włochy	2	3	1	1	1	2	4	6	10
24. Japonja	2	9	1	5	1	5	4	19	23
25. Nicaragua	1	—	—	—	—	—	1	—	1
26. Norwegja	2	2	1	—	1	1	4	3	7
27. Panama	2	1	1	—	1	—	4	1	5
28. Paragwaj	2	—	—	—	—	—	2	—	2
29. Peru	2	1	1	—	1	—	4	1	5
30. Persja	2	2	—	—	—	—	2	2	4
31. Polska	2	3	1	1	1	1	4	5	9
32. Portugalja	1	2	1	—	1	—	3	2	5
33. Serbja (S. H S.).	2	2	1	—	1	—	4	2	6
34. Rumunja	2	—	—	—	—	—	2	—	2
35. San Domingo	—	—	—	—	1	—	1	—	1
36. Siam	2	—	—	—	—	—	2	—	2
37. Szwecja	2	2	1	1	1	1	4	4	8
38. Szwajcarja	2	1	1	—	1	—	4	1	5
39. Czechy	2	—	1	2	1	4	4	6	10
40. Urugway	2	—	—	—	—	—	2	—	2
41. Wenezuela	2	—	—	—	—	—	2	—	2
R a z e m	73	74	25	37	25	46	123	157	280

Polska delegacja na M. K. P.

Do polskiej delegacji wchodzili:

1. Jako przedstawiciele rządu:
delegaci: p. Franciszek Sokal — Szef Sekcji Ochrony Pracy Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej; p. Józef Rymer — poseł na Sejm i Przewodniczący Polskich Związków Zawodowych na Górnym Śląsku;
rzecznicy: p. Zofja Prausowa — Inspektorka pracy; p. Jan Rogowicz — Kierownik Wydziału Min. Pracy i Opieki Społecznej; Dr. Władysław Sokołowski — Attachè do spraw emigracji w Stanach Zjednoczonych;
2. Jako przedstawiciele przemysłowców:
delegat p. Jan Zagleniczny — Administrator cukrowni Ostrowite, Członek Rady T-wa Przemysłowców, b. Minister Przemysłu i Handlu;
rzecznicy: p. Mięczyśław Jastrzębowski — Kierownik Wydziału Pracy w Towarzystwie Przemysłowców;
3. Jako przedstawiciele robotników:
delegat: p. Edmund Bernatowicz — Prezes Rady Polskich Związków Zawodowych;
rzecznicy: p. Maciej Łaszczyński — Redaktor pisma robotniczego w Sosnowcu.

Polska delegacja była jedną z mniej licznych. Najliczniejszą była delegacja kanadyjska (30 osób), następnie szły: japońska (23 osoby),

belgijska (22 osoby), angielska (20), francuska (14), holenderska (12), hiszpańska (12), włoska i czeska (po 14 osób), polska (9 osób).

Razem reprezentowanych było 41 państw, (w tym 17 europejskich) przez 123 delegatów (w tym 73 rządowych i po 25 społecznych).

Nieobecność Stanów Zjednoczonych na M. K. P.

Na samym początku obrad Konferencja spotkała się z trudnościami, które omal, iż nie stały się przyczyną jej rozbitcia, mianowicie z nieobecnością przedstawicieli Stanów Zjednoczonych, których Rząd, wobec nieratyfikowania jeszcze Traktatu Pokoju, uznał za słuszne wstrzymać się z wysłaniem delegatów oficjalnych. Na pierwszym posiedzeniu Konferencji przyjętym został jednomyślnie wniosek, zapraszający Stany Zjednoczone do udziału w Konferencji, zaproszenie jednak pozostało bez odpowiedzi. Nieoficjalny przedstawiciel robotników Stanów Zjednoczonych, p. Gompers, był na paru posiedzeniach, wygłosił nawet obszernie przemówienie, lecz dość szybko wycofał się i do końca Konferencji był już nieobecny. Przedstawiciele przemysłowców Stanów Zjednoczonych na specjalne zaproszenie bywali na posiedzeniach klubu pracodawców, lecz z wyrażanych tam opinii należało wnioskować, iż wogóle udziału w Międzynarodowej Organizacji Pracy brać nie będą. Wytworzyła się więc w ten sposób sytuacja niezmiernie trudna; na przewodniczącego Konferencji został wybrany i wybór przyjął minister pracy Stanów Zjednoczonych p. Wilson; Konferencja odbywała się w Stanach Zjednoczonych na specjalne zaproszenie prezydenta Wilsona; jednocześnie tak Konferencja, jak i jej członkowie spotykają się z niechęcią i abstynencją przedstawicieli tego kraju. Należy nadto liczyć się z tym, iż Stany Zjednoczone są obecnie gospodarczo najsilniejszym państwem na świecie i że nie posiadają rozwiniętego na sposób europejski prawodawstwa robotniczego. Stąd ograniczenia, wprowadzone przez M. O. P., które bez wątpienia nie przyczynią się do zwiększenia produkcji przemysłowej, a obawiać się należy, stanowiąc będą poważne jej utrudnienie, nie będą w Stanach Zjednoczonych stosowane wobec ich abstynencji w M. O. P. Okoliczność ta postawi przemysł Stanów Zjednoczonych w szczególnie korzystnych warunkach, w znacznym stopniu utrudniając konkurencję z nimi. Zrozumienie tej sytuacji wytwarzało niechęć do Konferencji wśród przemysłowców, a nawet pewną ostrożność ze strony przedstawicieli rządów

Przyjęcie Niemiec i Austrii do M. O. P.

Drugą drażliwą sprawą, która na samym wstępie weszła pod obrady Konferencji, była kwestja przynależności do M. O. P. Niemiec i Austrii. Wiadomym jest, że Zjazd Międzynarodowy Syndykatów Robotniczych w Amsterdamie zażądał od Rady Najwyższej zaproszenia do udziału w Konferencji Pracy tych dwóch państw i od przychylniej decyzji uzależnił udział robotników w Konferencji. Traktat Pokojowy przewidywał wyraźnie, iż do M. O. P. należeć będą członkowie Związku Narodów. Rada najwyższa znalazła jednak pośrednie wyjście z sytuacji, która się wytworzyła: żądaniu Zjazdu Syndykatów robotniczych odmówiła, natomiast zgodziła się, aby sprawę tę rozstrzygnęła sama Konferencja Pracy, nie, jak to było przewidziane, po wyczerpaniu porządku

dziennego, a na początku obrad,—aby w razie przychylniej decyzji Konferencji przedstawiciele Niemiec i Austrii mogli wziąć udział już w jej pierwszej sesji. Robotnicy zgodzili się na to stanowisko i wysłali swych delegatów na Konferencję. Jedynie organizacje robotnicze o radykalniejszym zabarwieniu w niektórych krajach, odmówiły udziału w Konferencji; to stanowisko zajęli socjaliści polscy.

Po dyskusji przeprowadzonej przed przystąpieniem do właściwego porządku dziennego przyjęto następującą rezolucję, wzywającą Niemcy i Austrię do udziału w Konferencji:

„Zważywszy, iż podczas pertraktacji, dotyczących Traktatu Pokoju Mocarstw Sprzymierzonych i Stowarzyszonych, z Niemcami i Austrią, postanowiono w zasadzie przyjąć ich do Międzynarodowej Organizacji Pracy i zdecydowano przekazać Konferencji w Waszyngtonie ostateczne załatwienie sprawy, zalecając jej wypowiedzenie się na korzyść tego przyjęcia lecz po zamknięciu Konferencji,

„Zważywszy, iż Mocarstwa Sprzymierzone i Stowarzyszone przekazały następnie Konferencji samej zdecydowanie sprawy natychmiastowego dopuszczenia Niemiec i Austrii do Konferencji w Waszyngtonie:

„Międzynarodowa Konferencja Pracy, działając w zgodzie z decyzjami mocarstw Sprzymierzonych i Stowarzyszonych, postanawia, iż niezależnie od przyjęcia Niemiec i Austrii do Związku Narodów, ze względu, iż okazały one specjalną gotowość przystąpienia do Organizacji Pracy, obydwie państwa są przyjęte na członków Organizacji Pracy ze wszystkimi prawami i obowiązkami, dotyczącymi innych członków Organizacji Pracy, według treści Traktatu Pokoju, podpisanego w Wersalu 28 czerwca 1919 r. i w St. Germain 10 września 1919 roku”.

Uchwałę powyższą drogą dyplomatyczną zakomunikowano państwu zainteresowanym. W dniu 13 listopada nadeszła depesza od delegacji austriackiej w Paryżu do rządu Stanów Zjednoczonych zawiadamiająca, iż dla znanych przyczyn przedstawiciele Austrii przyjechać na Konferencję nie mogą. Podobnej treści telegram nadszedł od rządu niemieckiego w dniu 17 listopada.

W ten sposób Niemcy i Austrija zostały przyjęte do M. O. P. lecz na pierwszej konferencji tej organizacji reprezentowane nie były.

Kluby na M. K. P.

Prace Konferencji odbywały się właściwie w klubach i w komisjach.

Klubów utworzyło się trzy:

- 1) delegatów rządowych;
- 2) pracodawców;
- 3) pracowników.

Klub pracodawców.

Klub pracodawców utworzonym został na wniosek delegatów Francji, Belgii i Anglii. Przewodniczącym klubu był p. Marjoibanks, delegat angielski, sekretarzem p. Lecocq, rzeczoznawca belgijski.

Prace klubu dotyczyły dwóch punktów:

- 1) uprzedniego rozpatrywania wszelkich spraw, wniesionych na porządek dzienny zebrań Konferencji;
- 2) rozpatrzenia sprawy stosunku pracodawców do przyszłych konferencji i do Międzynarodowego Biura Pracy.

Wynikiem prac pierwszej kategorii był cały szereg poprawek do wniosków przedłożonych Konferencji. Między innymi, wniosek zgłoszony przez Polskę, a poparty przez Kubę, co do wyłączenia z konwencji o 8-godz. dniu pracy cukrownictwa (wniosek ten następnie na komisji upadł).

Wynikiem drugiej kategorii prac była propozycja utworzenia międzynarodowej organizacji pracodawców. Najważniejszym skutkiem utworzenia i wspólnych narad klubu pracodawców było wzajemne poznanie się i udzielanie sobie informacji o stanie obecnym i widokach na przyszłość życia gospodarczego reprezentowanych krajów.

Klub robotniczy.

Klub robotniczy, któremu przewodniczył p. Jouhau, delegat francuski, dzielił się na dwa odłamy: na należących do międzynarodówki w Amsterdamie i na niezależnych.

Pierwszy z tych odłamów grał rolę decydującą w klubie robotniczym, odbywał przytym posiedzenia własne, decyzje których były prze-forsowywane na posiedzeniach właściwych klubu. Polscy robotnicy należeli do odłamu niezależnego.

Zmierzeniem sił międzynarodówki robotniczej z Konferencją było głosowanie w sprawie wniosku o usunięciu przedstawicieli robotników argentyńskich. Sprawa przedstawiała się, jak następuje: w Argentynie niema jednolitej organizacji robotniczej, wobec tego rząd argentyński przy wyborze delegatów zwrócił się, do najpotężniejszej zdanien jego, organizacji, Związku Zawodowego Kolarzy i z łona tego Związku został wybranym delegat. Związek ten nie należy do międzynarodówki amsterdamskiej, gdy tymczasem po za nim ma istnieć w Argentynie organizacja robotnicza, zdaniem rządu nieliczna, zdaniem robotników dość liczna, należąca do międzynarodówki amsterdamskiej. Stąd powstał w gronie robotników wniosek wykorzystania prawa Konferencji do nieuznania dokonanego przez rząd danego państwa wyboru i wykluczenia robotników argentyńskich.

Wynik głosowania był następujący:

	<i>głosowało za wnioskiem</i>	<i>głosowało przeciw</i>
delegatów rządów	8	31
„ pracodawców	—	11
„ robotników	17	2
Ogółem	25	44

Sprawę tę przedstawiamy dlatego, by dać obraz o wpływach międzynarodówki amsterdamskiej na czynniki decydujące w sprawach pracy. Jak z powyższego widać, nie wszyscy delegaci rządowi uznali za słuszne sprzeciwić się propagowaniu interesów tej organizacji na Konferencji Międzynarodowej. Polska delegacja w całości głosowała przeciw wnioskowi międzynarodówki amsterdamskiej.

Klub delegatów rządowych.

Trzecim, najpotężniejszym klubem na Konferencji był klub delegatów rządowych. Głos decydujący klubowi temu nadawały dwa następujące czynniki:

1. Ustawa Konferencji przewidywała, iż delegacje poszczególnych krajów składać się będą z 2 przedstawicieli rządu i po 1 przedstawicielu pracodawców i robotników. Stąd ilość głosów rządowych teoretycznie powinna była być równą ilości głosów przedstawicieli społeczeństwa: pracodawców i robotników; przyczem wszystkie ważniejsze uchwały przejść miały większością conajmniej $\frac{2}{3}$ głosów. Tymczasem, na 41 państw, reprezentowanych na Konferencji, tylko 25 wysłało delegatów społecznych; 16 pozostałych zaś wysłało tylko delegatów rządowych. Wytworzyła się więc dysproporcja głosów na korzyść delegatów rządowych, która wyrażała się w cyfrach następujących:

delegatów rządowych	.	73	—	59	%
„ pracodawców	.	25	—	20,5	%
„ robotników	.	25	—	20,5	%
R a z e m .	.	123	—	100	%

Czyli faktycznie klub delegatów rządowych posiadał omal, iż wystarczającą ilość głosów do przeprowadzenia uchwał zasadniczych.

2. Wśród delegatów rządowych byli prawie wszyscy członkowie Komitetu Organizacyjnego Konferencji, wyznaczonego przez Konferencję Pokoju. W ten sposób kategoria ta delegatów otrzymała przewagę, przez możność uprzedniego opracowania i przygotowania wszelkich wniosków na Konferencję. Stąd podstawę dyskusji na Konferencji stanowiły wnioski Komitetu Organizacyjnego, czyli wnioski rządowe.

Stan taki rzeczy wywoływał niechęć dość poważną ze strony delegatów społecznych do delegacji rządowych. Robotnicy mieli nawet zamiar postawić wniosek o usunięciu z Konferencji przedstawicielstw państw jednostronnie reprezentowanych. Delegat zaś rządu portugalskiego miał długie przemówienie o niesprawiedliwości ustawy Konferencji, wyznaczającej 2 delegatów rządowych, a po jednym społecznym.

Ogólna obserwacja działalności delegatów rządowych wykazała przytem, iż są to w większości teoretyczni znawcy spraw socjalnych, wnioski więc ich i projekty miały wybitną cechę teoretyzmu, a więc nie zawsze nadające się do stosowania w życiu.

Cel, jaki przypuszczać należy, iż chcieli osiągnąć twórcy M. O. P. przez wprowadzenie delegacji rządowej, t. j. wytworzenie czynnika regulującego, z punktu widzenia potrzeb państwowych, tarcia pomiędzy dwoma stronami zainteresowanymi: pracodawcą i pracownikiem, nie został osiągnięty; przeciwnie, — czynnik, który miał być regulatorem, stał się czynnikiem narzucającym swą decyzję, niezależnie od życzeń faktycznie zainteresowanych.

Dyskusje na ten temat prowadzone w klubie przemysłowców wskazywały, iż nie tylko przemysłowcy polscy mają kłopoty ze swym Ministerstwem Pracy.

Międzynarodowa Organizacja Pracodawców.

Utworzenie się na Konferencji Pracy klubów, uświadomienie sobie i spotęgowanie przez stworzenie M. O. P. wspólnych międzynarodowych interesów, wywołały konieczność wspólnego porozumiewania się uczestników Konferencji po za Konferencją.

Robotnicy mają już swą organizację międzynarodową, — w ten sposób dość łatwym im było zmajoryzowanie niezależnych elementów i utrzymanie jednolitej linii postępowania. Pracodawcy organizacji tego rodzaju nie posiadają, — dla przeciwwagi zaś organizacji robotniczej, postanowili ją stworzyć.

Międzynarodowe porozumienie inspektorów pracy.

Drugą organizacją międzynarodową, której zaczątki powstały na Konferencji Pracy w Waszyngtonie, jest międzynarodowe porozumienie inspektorów pracy. Mianowicie dn. 27 listopada zakomunikowano Konferencji list treści następującej:

„W imieniu inspektorów pracy różnych krajów, zebranych na konferencji w charakterze delegatów i doradców technicznych, zawiadamiamy, iż dn. 25 listopada miało miejsce zebranie inspektorów pracy. Zdecydowano zbierać się corocznie w tym samym czasie, co i Międzynarodowa Konferencja Pracy, w celu informowania się o pracach nad organizacją i administracją inpekcyj, mając na widoku konieczność zjednoczenia, zezwalającego na porównanie prac. Wybrano zarząd prowizoryczny. Do zarządu wchodzi p. Bellhouse z Anglii, p. Sokal z Polski, p. Hesselgren ze Szwecji, dr. Wegman ze Szwajcarii i p. Boulin z Francji.

Inspektorowie pracy, którzy nie zgłosili swego przystąpienia, są proszeni o porozumienie z p. Wegman'em.”

Powyżej pokrótce scharakteryzowane kluby kierowały właściwie pracami Konferencji i każdy chciał je prowadzić w miarę możliwości według własnego programu.

Grupy i koalicje narodowościowe na M. K. P.

Dla obsadzenia miejsc w Komisjach i w Radzie Administracyjnej i w celu zaspokojenia interesów narodowych, potworzyły się grupy narodowe, występujące solidarnie w pewnych wypadkach zgóry omówionych. Prócz utworzonych oficjalnie, były też grupy występujące solidarnie nie posiadające umów specjalnych. Oficjalnie utworzone, z powiadomieniem Konferencji o ich istnieniu, były grupy następujące:

1. grupa słowiańsko-rumuńska — w skład której wchodziły Czechy, Jugosławia, Polska i Rumunja.
2. grupa krajów północy Europy — w skład której wchodziły: Danja, Finlandja, Holandja, Norwegja i Szwecja.
3. grupa krajów Ameryki lałyńskiej — w skład której wchodziły wszystkie kraje Ameryki Południowej,

Formalnie nie istniejąca, jednak występująca solidarnie była grupa państw angielskich, a więc Anglja, Indje, Kanada i Południowa Afryka.

Grupa Polsko-Czesko-Serbsko-Rumuńska.

Ugrupowanie słowiańsko-rumuńskie powstało w dwóch celach:

1. dla obsadzenia Komisji Konferencji,
2. dla wprowadzenia do Rady Administracyjnej przedstawicieli tej grupy, mianowicie Polski i ew. Czech.

Podkreślić należy, iż rolę kierowniczą w tej grupie zajęła Polska, jako państwo najpotężniejsze pod względem gospodarczym i politycznym. Pierwszy to raz od czasu rozbiorów Polska wystąpiła jako przewodniczka świata słowiańskiego.

Rezultat utworzenia tej grupy podany jest poniżej, w obu wypadkach pomyślny. Podkreślić jednak należy, iż Rumunja w ostatniej chwili uczyniła secesję i nie wypełniła wszystkich swych zobowiązań.

Komisje Międzynarodowej Konferencji Pracy.

Całkowita właściwa praca Konferencji miała miejsce w wyłonionych na początku obrad komisjach.

Utworzone zostały następujące komisje:

1. Komisja weryfikacyjna, która miała za zadanie sprawdzanie listów uwierzytelniających i rozpatrzenie protestów, zgłoszonych co do wyboru delegatów i rzeczoznawców.
2. Komisja wyborcza składała się z 12 przedstawicieli rządów; 6-u przedstawicieli pracodawców i 6 przedstawicieli robotników i miała za zadanie sformowanie innych pozostałych komisji. Faktycznie w kompetencji tej komisji było kierownictwo Konferencją. Z Polaków wchodził do tej Komisji p. Fr. Sokal, przedstawiciel rządu.
3. Komisja przemysłów szkodliwych dla zdrowia — miała za zadanie rozpatrzenie sprawy zapobiegania zatrucianiu lub zarażaniu robotników przy pracy.
4. Komisja pracy kobiet—miała za zadanie określenie warunków pracy kobiet przed i po połogu, jak również w nocy i w przemysłach szkodliwych dla zdrowia. Do komisji tej wchodziła z delegacji polskiej, z głosem doradczym, p. Zofja Prausowa, rzeczoznawca rządowy.
5. Komisja pracy dzieci — miała za zadanie określenie najniższego wieku, w którym jest dopuszczalna praca w przemyśle i pracę w nocy i w przemysłach szkodliwych dla zdrowia. Z Polaków brał udział w tej komisji p. Edmund Bernatowicz, przedstawiciel robotników.
6. Komisja regulaminowa — dla opracowania regulaminu Konferencji.
7. Komisja godzin pracy — której zadaniem było rozpatrzenie i ujednoczenie zgłoszonych na Konferencji wniosków o 8-godzinny dniu pracy.
8. Komisja orzekająca o dopuszczeniu państw niezaproszonych na Konferencję.
9. Komisja dla bezrobocia, której zadaniem było rozpatrzenie przyczyn bezrobocia i środków zaradczych. Z Polaków do Komisji tej wchodził: p. Fr. Sokal wzgl. Józef Rymer (delegaci rządowi), oraz p. J. Zaglenczyński, delegat

przemysłowców, w zastępstwie którego uczestniczyli w posiedzeniach Komisji p. Mieczysław Jastrzębowski, rzeczoznawca przemysłowców ew. Dr. Władysław Sokołowski, rzeczoznawca rządowy.

10. Komisja redakcyjna—dla redagowania w formie ostatecznej uchwał Konferencji w dwóch tekstach autentycznych, angielskim i francuskim.
11. Komisja dla krajów specjalnych—zadaniem której było opracowanie rozmiaru i zakresu wyjątków od uchwał Konferencji, dla krajów, znajdujących się w specjalnych warunkach klimatycznych lub na niskim poziomie rozwoju gospodarczego. Z Polaków wybranym był do komisji p. J. Zagłeniczny, delegat przemysłowców, w zastępstwie którego brał udział w obradach p. M. Jastrzębowski, rzeczoznawca przemysłowców.

Poniższa tablica wykazuje w jakim stopniu obsadziły poszczególne państwa komisje Konferencji:

PAŃSTWO	Prezydium Konferencji	Komisja weryfikacyjna	Kom. przemysłowców szkolnych dla zdrowia	Kom. wyborcza	Kom. pracy kobiet	Kom. pracy dzieci	Kom. regulaminowa	Kom. dla 8-god. dnia roboczego	Kom. dla orzeczenia o dopuszczeniu państw niezaproшенных	Kom. dla bezrobocia	Kom. redakcyjna	Kom. dla krajów specjalnych	Razem	
													Ilość komisji	Ilość głosów
Afryka Południowa	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	2	4
Argentyna	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2
Belgia	1	1	3	2	2	1	1	3	1	2	1	—	11	18
Boliwia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brazylja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kanada	—	—	1	1	1	—	1	3	1	3	1	—	8	12
Chili	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chiny	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Kolumbia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuba	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	2
Danja	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3	—	—	3	5
Salwador	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ekwador	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Hiszpanja	—	—	1	3	—	2	1	—	—	1	—	—	5	8
Finlandja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Francja	1	—	3	3	3	2	1	3	—	3	1	1	11	23
Anglja	2	3	3	3	3	2	1	3	—	3	—	3	10	26
Grecja	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2	2
Guatemala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haiti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holandja	—	1	2	1	—	—	1	2	—	2	—	1	7	10
Indje	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	1	3	5	9
Włochy	—	—	2	2	2	2	—	—	1	3	—	2	7	14
Japonja	—	—	1	2	3	2	—	—	—	2	—	3	6	13
Nicaragua	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norwegja	—	—	1	—	1	1	—	—	—	2	—	—	4	5
Panama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paragwaj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—

PAŃSTWO	Prezydjum Konferencji	Komisja weryfikacyjna	Kom. przemysłów szkodliwych dla zdrowia	Kom. wyborcza	Kom. pracy kobiet	Kom. pracy dzieci	Kom. regulaminowa	Kom. dla 8-god. dnia roboczego	Kom. dla orzeczenia o dopuszczeniu państw niezaproszonych	Kom. dla bezrobocia	Kom. redakcyjna	Kom. dla krajów specjalnych	Razem	
													Ilość komisji	Ilość głosów
Persja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Polska	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	1	4	5
Portugalja	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2
Serbja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rumunja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
St. Domingo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Szwecja	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Szwajcarja	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	7	7
Czechy	—	—	1	1	1	1	—	—	—	2	—	—	6	7
Urugwaj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Venezuela	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
St. Zjedn.	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	4
Niemcy	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Razem	6	5	20	24	21	21	9	15	6	30	6	24	—	187

Udział Polski w Komisjach M. K. P.

Udział poszczególnych kategorii delegatów w Komisjach i Prezydjum przedstawiał się, jak następuje, przyczym podajemy podział obsady Komisji przez grupy delegacji polskiej:

	D e l e g a t ó w				Udział delegacji polskiej			
	rządów	praco-dawców	robot-ników	Razem	rządu	praco-dawców	robot-ników	Razem
Prezydjum	4	1	1	6	—	—	—	—
Kom. weryfikacyjna	1	2	2	5	—	—	—	—
„ przem. szkodl.	6	7	7	20	—	—	—	—
„ wyborcza	12	6	6	24	1	—	—	1
„ pracy kobiet.	7	7	7	21	(1)	—	—	1 (z gł. dor.)
„ „ dzieci	7	7	7	21	—	—	1	1
„ regulaminowa	3	3	3	9	—	—	—	—
„ 8-godz. dnia	5	5	5	15	—	—	—	—
„ przyjmowania	2	2	2	6	—	—	—	—
„ bezrobocia	10	10	10	30	1	1	—	2
„ redakcyjna	6	—	—	6	—	—	—	—
„ kraj. specj.	10	7	7	24	—	1	—	1
Udział delegacji polskiej w komisjach					1	2	1	5
Liczbowy skład poszczególnych grup delegacji polskiej					5	2	2	9

Do tego dochodzą jeszcze dla każdej grupy codzienne posiedzenia i konferencje w klubach.

Udział Polski w Radzie Administracyjnej M. O. P.

Jedną z najważniejszych spraw, jakie miała delegacja Polski do przeprowadzenia na Konferencji w Waszyngtonie było uzyskanie miejsca w Radzie Administracyjnej M. O. P. Jak wiadomo z tekstu Traktatu Wersalskiego, Rada Administracyjna M. O. P. składa się z 24 członków: 12 delegatów rządowych, 6 pracodawców i 6 robotników. Z ogólnej liczby 12 delegatów rządowych 8 nominują państwa wyznaczone przez Związek Narodów, jako najwięcej uprzemysłowione, 4 ch zaś wybierają delegaci rządowi pozostałych państw. Wśród państw proponowanych Zarządowi Związku Narodów do wyznaczenia, jako uczestniczących w Radzie Administracyjnej z nominacji, Polski niema, pomimo, iż są tam zamieszczone kraje o znacznie niższym poziomie uprzemysłowienia. Przeciwko takiemu stanowi rzeczy Rząd Polski w swoim czasie zaprotestował — protest ten jednak będzie rozpatrywany w przyszłości przez Związek Narodów. Pozostawała więc jedna tylko droga — osiągnięcie miejsca w Radzie Administracyjnej drogą wyboru. Sytuacja w czasie Konferencji tak się ułożyła, iż były możliwe do osiągnięcia 2 miejsca, jedno w grupie rządowej i jedno w grupie pracodawców. Zawierając sojusz z Czechami, Serbami i Rumunami podzielono te dwa miejsca w ten sposób, iż Polska miała otrzymać miejsce w Radzie Administracyjnej z ramienia grupy rządowej, Czechy zaś z ramienia grupy pracodawców. Cel zamierzony przez sojusz Polsko - Czesko - Serbsko - Rumuński, pomimo wycofania się w ostatniej chwili Rumunji i odmówienia przez nią Polsce swych głosów, został osiągnięty. Polska otrzymała przy wyborach w grupie delegatów rządowych 16 głosów na 31 głosujących, a więc bezwzględną większość.

Skład Rady Administracyjnej M. O. P.

Ustalono następujący skład Rady Administracyjnej:

delegaci rządowi: Belgji, Francji, Anglii, Włoch, Japonji, Niemiec, Szwajcarji, Hiszpanji, Argentyny, Kanady, Polski i, na okres nieprzynależności do M. O. P. Stanów Zjednoczonych, — Danji;

delegaci przemysłowców: p.p. Allan Smith z Anglii, Guerin z Francji, M. Pirelli z Włoch, Jules Carlier z Belgji, Hodacz z Czech i, przez czas nieobecności Stanów Zjednoczonych, p. Schindler ze Szwajcarji.

delegaci robotników: p.p. Jouhaux z Francji, Ouedegest z Holandji, Stuart Bouning z Anglii, Linquist z Szwecji, i podczas nieobecności Stanów Zjednoczonych — Draper z Kanady.

Przeciw temu składowi Rady Administracyjnej założony został protest przez Indje i kraje Ameryki Południowej w formie wniosku dopuszczającego rewizję składu Rady Administracyjnej. Za wnioskiem tym głosowały wszystkie kraje nieeuropejskie, Hiszpanja, Anglja, w całości, częściowo zaś Norwegja, Portugalja i Szwajcarja — razem 44 głosy; przeciw głosowały tylko kraje europejskie i jeden głos kanadyjski (razem 39 głosów).

II
Miejaka
wypiszczyz
Wyniki Prac M. K. P.
Dla Komisji

Jako wyniki prac M. K. P. podajemy poniżej tłumaczenie 12 uchwał w formie projektów konwencji lub zaleceń.

I. Sprawa 8-godzinnego dnia roboczego.

Zasadniczą sprawą rozważaną przez Konferencję była kwestja 8-godz. dnia roboczego. Wszystkie kluby uważały ją za taką i zauważyć się dało pewne lekceważenie spraw innych.

Sama zasada wprowadzenia 8-godz. dnia roboczego przesądzoną była już przez Traktat Pokoju, gdyż porządek dzienny Konferencji przewidywał tylko zastosowanie zasady 8 godz. dnia, nie zaś jej zdecydowanie.

Delegaci rządowi pragnęli zmanifestować zgodność swą z decyzją Konferencji Pokoju, przeprowadzając projekt konwencji, opracowany przez Komitet Organizacyjny bez odsyłania go do komisji.

Inne stanowisko zajęli pracodawcy. Udowadniając obniżenie się produkcji z chwilą wprowadzenia 8-godz. dnia roboczego w stosunku do zmniejszenia godzin pracy, i konstatuując wyczerpanie się zapasów świata całego, a tym samym pracodawcy pragnęli rozpatrzenia projektu w łonie specjalnej komisji, wprowadzenia koniecznych zmian i zastrzeżeń, któreby zapobiegały zastraszającemu objawowi zmniejszenia się produkcji.

Charakterystycznym jest, iż zanim przystąpiono w klubie pracodawców do jakichkolwiek obrad merytorycznych, ustalono jednomyślnie zasadę, iż stanowisko przemysłowców winno zdążyć do rozwiązania kwestji w drodze ugody z robotnikami i że w żadnym wypadku stanowisko pracodawców nie powinno stać się przyczyną ostrej walki lub też rozbicia Konferencji. Niestety, wynikający z powyższej zasady zamiar przeprowadzenia po za publicznymi posiedzeniami Konferencji ugody z robotnikami, co do konwencji o 8 godzinnym dniu roboczym, spełnił na niczym. Nie przeprowadzono również zasady odesłania bez dyskusji jeneralnej projektu konwencji do komisji. Dyskusja została podjęta i przeprowadzona, poczym zgłoszone projekty i poprawki odesłano do specjalnej komisji. 32 K.

W dyskusji tej zarysowały się stanowiska grup poszczególnych.

Prądy zarysowane w dyskusji uwidocznione zostały w szeregu poprawek, zgłoszonych do projektu Komitetu Organizacyjnego. Dla scharakteryzowania tych poglądów podano poniżej deklarację, złożoną przez p. Marjoribanks'a w imieniu pracodawców i krótkie porównanie poszczególnych żądań z ostatecznie uchwalonym projektem konwencji.

„Międzynarodowa Konferencja Pracy, brzmiała deklaracja pracodawców, mając silne postanowienie spełnienia powierzonego jej przez Wersalski Traktat Pokoju szczytnego posłannictwa wytworzenia społecznego spokoju i będąc zdania, że słuszne dążenia, mające na celu poprawę warunków pracy robotników, wymagają życzliwego rozważenia wszystkich środków, zmierzających do ograniczenia liczby godzin pracy w przedsiębiorstwach,

„Biorąc z drugiej strony pod uwagę, że zniszczenia wojenne i ubytek wskutek wojny milionów ludzkich istnień wywołały takie naruszenie równowagi pomiędzy produkcją a zapotrzebowaniem niezbędnych

do życia przedmiotów, że wzrastający wciąż koszt utrzymania życia musiały doprowadzić do katastrofy, gdyby wymagania obecnego położenia nie były rozważane w związku z życzeniami przedstawicieli organizacji robotniczych,

„Mając na uwadze zawarte w wielu krajach dobrowolnie i lojalnie umowy pomiędzy organizacjami pracodawców i organizacjami robotników, jak również i ustawodawcze zarządzenia przyjęte w państwach naczelnych,

„Konferencja zgadza się na ograniczenia trwania dziennej pracy do 8 godzin, albo w ciągu tygodnia do 48 godzin, uważa jednak, że wprowadzenie w życie tej zasady zależy w praktyce od następujących warunków:

- 1) gwarancji, że wszystkie przedsiębiorstwa będą pracowały aż do granic ich normalnej sprawności;
- 2) zgody jednomyślnej, ażeby utrzymać i zwiększyć wytwórczość,
- 3) zastosowania w działach przemysłu, których bieg regularny jest niezbędny dla gospodarczego życia wszystkich narodów świata, zarządzeń tymczasowych, umożliwiających szybkie przywrócenie wytwarzania produktów i ich normalnego obiegu;
- 4) ustanowienia dla zniszczonych przez wojnę dzielnic przemysłowych specjalnych zarządzeń, przyspieszających powrót dzielnic tych do normalnego życia.

„Międzynarodowa Konferencja Pracy zalecając wszystkim państwom wprowadzenie prawodawstwa ogólnego, ustanawiającego czas trwania pracy na 8 godzin dziennie, lub na 48 godzin tygodniowo wskazuje poniżej zasadnicze warunki, na które należałoby się zgodzić.

1. Wyrażenie „dzień pracy“ oznacza czas trwania rzeczywistej pracy.
2. Prawa i umowy powstające na zasadzie tego systemu mogą dla pewnych dzielnic i pewnych gałęzi przemysłu przewidywać, przy ustaleniu czasu trwania pracy, różne periody jak: tydzień, dwa tygodnie, miesiąc, a dla gałęzi przemysłu zależnych od stanu pogody lub od pory roku, rok cały. W tych wypadkach, chociażby rzeczywisty czas trwania codziennej pracy przekraczał 8 godzin, to jednak przeciętny czas trwania pracy podczas całego periodu musiałyby wynosić 8 godzin dziennie, z poniżej przytoczonym zastrzeżeniem.
3. Specjalne przepisy należy przewidzieć dla robotników, których zajęcia nie jest ciągłe, jak również dla robotników zatrudnionych bądź to przy robotach dokonywanych poza normalnymi godzinami pracy, bądź to przy robotach, przedłużających się okolicznościowo poza godziny normalne.
4. Wyjątki mogą również być stosowane do wszystkich robót dokonywanych na skutek rozporządzeń władz publicznych, w interesie obrony narodowej, lub dla zabezpieczenia działania służby publicznej, jak również w wypadkach robót pilnych, których natychmiastowe wykończenie okazuje się koniecznym, bądź to dla zapobieżenia lub dla usunięcia skutków wypadków, które mogłyby wywołać przerwę w pracy.
5. Granica 48 godz. tygodniowo, czy 8 godzin dziennie, będzie mogła być przekroczona i liczba godzin doprowadzona do

przeciętnego maximum 56 godzin na tydzień, w tych gałęziach przemysłu i fabrykacji, których ciągła praca, z powodu samego jej rodzaju, wymaga zatrudnienia następujących po sobie zmian robotników.

6. Przedsiębiorstwa zależne od stanu pogody lub też wystawione, wskutek nieprzewidzianych okoliczności, na przymusowe bezrobocie, będą korzystać, oprócz przytoczonych już wyjątków, z zarządzeń specjalnych, zezwalających na wyrównanie strat, wynikłych z przymusowego bezrobocia.
7. Ze względu na wyjątkowe potrzeby, postanowienia prawne lub też umowy między pracodawcami a robotnikami będą mogły przedłużać czas trwania pracy poza 8 godzin dziennie, z tym jednak zastrzeżeniem, żeby maximum rocznej liczby godzin dodatkowych w ten sposób uprawnionych nie przekraczało trzechset.

„Dla gałęzi przemysłów, których wytwory są niezbędne dla wyżywienia, jak również dla przemysłów transportowych na lądzie i wodzie, Międzynarodowe Biuro Pracy będzie mogło, w drodze wyjątku, do czasu przywrócenia normalnych warunków produkcji, zainicjować umowy międzynarodowe, ustanawiające ulgi dalej jeszcze idące. Czas trwania ulgi będzie musiał być ściśle ograniczony. W każdym razie czas ten nie będzie mógł przekraczać pięciu lat.

„Celem umożliwienia szybkiego podźwignięcia się przemysłu w okolicach zniszczonych podczas wojny, Międzynarodowa Konferencja Pracy może odroczyć na przeciąg lat pięciu zastosowanie 8-godzinnego dnia pracy we wszystkich wypadkach, kiedy będzie przyznanym, że ograniczenie trwania pracy przeszkadza podźwignięciu się tych okolic. Tego rodzaju zarządzenia będą mogły być powzięte:

- a) w drodze prawodawczej, w krajach, w których termin zastosowania nowego porządku jest prawnie ustanowiony;
- b) w drodze umowy między pracodawcami a robotnikami w krajach, w których prawodawstwo pozostawia umowom tego rodzaju możliwość ustanowienia daty wprowadzenia w życie nowego porządku pracy.

„Wprowadzenie w wykonanie niniejszych zleceń w krajach należących dotychczas do M. K. P. jest zależne od formalnego przystąpienia krajów poniżej wymienionych: Niemcy, Austria, Belgja, Kuba, Hiszpanja, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Francja, Wielka Brytania, Holandia, Włochy, Japonja, Polska, Szwajcarja. Postanowienia niniejsze wejdą w wykonanie w terminie ustanowionym przez podpisujących, nie później 1 stycznia 1921 roku.

„Co się dotyczy ulg ogólnych, przyznaných w uwzględnieniu warunków klimatycznych, niepełnego rozwoju organizacji przemysłowych lub innych specjalnych okoliczności istotnie modyfikujących sprawność robotników — art. 405 Traktatu Wersalskiego — to tego rodzaju ulgi nie mogą być ustanowione w żadnym prawodawstwie, dla przemysłów pracujących na eksport“.

W ten sposób wystawili pracodawcy szereg zasad, które następnie zostały przedłożone Międzynarodowej Konferencji Pracy, w formie poprawek redakcyjnych do projektu Komitetu Organizacyjnego.

Robotnicy również przedstawili swój projekt konwencji, stawiając na pierwszym planie szybkie wprowadzenie zasady 8-godzinnego dnia roboczego i 48-godzinnego tygodnia w krajach podpisujących konwencję,

Zasadnicze różnice pomiędzy stanowiskami zajętymi przez ugrupowania przedstawicieli rządów, pracodawców i robotników były następujące:

1. Projekt Komitetu Organizacyjnego — czyli delegatów rządowych, popierany pod tym względem przez robotników, żądał uchwalenia projektu konwencji międzynarodowej. Pracodawcy proponowali uchwalenie zalecenia do uwzględnienia w ustawach krajowych. Konferencja uchwaliła projekt konwencji.
2. Projekt Komitetu Organizacyjnego, popierany w danym wypadku przez pracodawców, proponował określenie maximum czasu pracy na 8 godz. dziennie *lub* 48 godzin tygodniowo, pozostawiając wybór pomiędzy temi dwoma określeniami całom ustawodawczym państw poszczególnych. Robotnicy żądali określenia długości dnia roboczego na 8 godzin dziennie *i* 48 godzin tygodniowo. Konferencja przychyliła się do żądania robotników.
3. Pracodawcy żądali przewidzenia w konwencji możliwości ustanowienia daleko idących wyjątków, przede wszystkim:
 - a) dla okręgów zniszczonych przez wojnę,
 - b) dla przemysłów, wytwarzających produkty spożywcze,
 - c) dla przemysłów, wytwarzających materiały dla komunikacji wszelkiego rodzaju,
 - d) dla przemysłów sezonowych,
 - e) dla przemysłów rolnych (na żądanie Polski i Kuby, ze względu na rozwinięte w tych krajach cukrownictwo),
 - f) w wypadkach wzmózonego napływu obywateli.
 Projekt Komitetu Organizacyjnego w bardzo niewielkim stosunkowo stopniu uwzględniał te wyjątki, projekt robotniczy nie uwzględniał ich prawie zupełnie. Konferencja przyjęła szereg proponowanych wyjątków w formie jednak bardziej ogólnej i mniej wyraźnej, niż to proponowali wnioskodawcy.
4. Delegaci robotniczy żądali wprowadzenia dodatkowych paragrafów, któreby uwzględniały następujące:
 - a) że postanowienia nie mogą być powodem obniżenia odnośnych warunków wywalczonych już przez robotników w niektórych krajach, ani też przyczynić się do opóźnienia wprowadzenia w życie 8-godzinnego dnia w którymkolwiek kraju—Konferencja nie uwzględniła tego żądania w konwencji, gdyż postulat ten przewidzianym jest ogólnie w traktatach pokoju,
 - b) że dla przemysłu transportowego wodnego i dla rolnictwa będą opracowane i postawione wnioski na specjalnie zwołanych nadzwyczajnych posiedzeniach Konferencji. Konferencja zgodziła się na zwołanie specjalnej narady w sprawie czasu pracy przy transporcie morskim,

- c) że w każdym kraju winna być zorganizowana specjalna inspekcja, złożona z urzędników i delegatów robotniczych, któraby kontrolowała stosowanie konwencji. Konferencja postulatów tego nie uznała,
 - d) że konwencja winna zalecać wprowadzenie odpooczynku popołudniowego w sobotę i ograniczenie pracy do 44 godzin tygodniowo. Postulatu tego również nie uwzględniono.
5. Robotnicy żądali ograniczenia godzin dodatkowych do 70 rocznie i zagwarantowania w konwencji, iż płaca za te godziny dodatkowe będzie większą o 50% od płacy normalnej. Przemysłowcy żądali zezwolenia na 300 godzin pracy dodatkowej rocznie, bez określenia nadwyżki płacy. Projekt Komitetu Organizacyjnego przewidywał 150 godzin pracy dodatkowej i 25% większą płacę za te godziny. Przyjęty projekt konwencji pozostawił sprawę tę do rozstrzygnięcia poszczególnym prawodawstwom lub umowom pomiędzy pracodawcami i robotnikami, żądając jednak zwiększenia płacy za godziny dodatkowe co najmniej o 25%.

Artykuły o charakterze formalnym przyjęto z małymi zmianami w formie proponowanej przez Komitet Organizacyjny.

Ostateczna forma projektu konwencji, uchwalonej przez Międzynarodową Konferencję Pracy w tłumaczeniu polskim jest następująca:

Projekt konwencji zmierzającej do ograniczenia do 8 godzin dziennie i 48 godzin tygodniowo ilości godzin pracy w zakładach przemysłowych.

Konferencja jeneralna Międzynarodowej Organizacji Pracy Związku Narodów, zwołana do Waszyngtonu przez Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki 29 października 1919,

po zadecydowaniu przyjęcia różnych propozycji, dotyczących zastosowania zasady 8-godzinnego dnia roboczego lub 48-godz. tygodnia, sprawy stanowiącej pierwszy punkt porządku dziennego sesji Konferencji, odbytej w Waszyngtonie, i

po zadecydowaniu, iż propozycje te będą zredagowane w formie projektu konwencji międzynarodowej,

przyjmuje poniższy projekt Konwencji do ratyfikowania przez Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy, stosownie do postanowień dotyczącej pracy Części Traktatu Wersalskiego z dn. 28 czerwca 1919 r. i Traktatu z Saint-Germain z dn. 10 września 1919 roku.

Art. 1. Dla zastosowania niniejszej Konwencji, będą uważane za „zakłady przemysłowe” w szczególności:

- a) kopalnie, kamieniołomy i przemysły wydobywające minerały wszelkich rodzajów,
- b) przemysły, w których produkty są wyrabiane, przerabiane, czyszczone, reperowane, ozdabiane, wykańczane, przygotowywane do sprzedaży, lub w których materiały podlegają przemianie, lub rozbiórce włączając budowę okrętów, jak również i produkcję, przemianę lub przenoszenie elektryczności i siły popędowej wogóle,

- c) budowa i przebudowa, utrzymanie, reperowanie, przeróbka lub rozbiórka wszelkich budynków i budowli, kolei żelaznych, tramwaji, portów, doków, grobli, kanałów, urządzeń dla żeglugi wewnętrznej, dróg, tuneli, mostów, wiaduktów, ścieków kolektorów, ścieków zwykłych, studni, urządzeń telegraficznych lub telefonicznych, urządzeń elektrycznych, zakładów gazowych, wodociągów lub inne roboty budowlane, jak również i roboty przygotowawcze i przy zakładaniu fundamentów budowli powyższych,
- d) przewóz osób i towarów na drogach lądowych, kolejami żelaznymi lub na drogach wodnych morskich lub wewnętrznych, rozumiejąc w tym i magazynowanie towarów w dokach, na wybrzeżach, na statkach przeładunkowych i w magazynach, z wyjątkiem przewozu ręcznego.

Przepisy odnoszące się do przewozu morzem i na drogach wodnych wewnętrznych, będą ustalone przez Konferencję specjalną dla pracy majtków i marynarzy.

W każdym kraju kompetentna władza określi granicę oddzielającą przemysł z jednej od handlu i rolnictwa z drugiej strony.

Art. 2. We wszystkich zakładach przemysłowych, tak publicznych jak prywatnych, lub w ich oddziałach, jakiegokolwiek byłyby one natury, z wyjątkiem tych, w których są zatrudnieni tylko członkowie tej samej rodziny, długość trwania pracy personelu nie może przewyższać 8 godzin na dobę i 48 godzin na tydzień, z wyjątkami przewidzianymi poniżej:

- a) Rozporządzenie niniejszej konwencji nie stosują się do osób zajmujących stanowiska nadzorcze lub kierownicze lub stanowiska zaufania,
- b) Jeżeli na zasadzie ustawy lub na skutek zwyczaju lub umowy pomiędzy organizacjami pracodawców i robotników (a w braku takich organizacji, pomiędzy przedstawicielami pracodawców i robotników) długość czasu pracy jednego lub kilku dni w tygodniu jest mniejszą od 8 godzin, to postanowienie właściwej władzy lub umowa pomiędzy organizacjami lub przedstawicielami powyżej wskazanych stron zainteresowanych, może upoważnić do przekroczenia granicy 8 godzin w innych dniach tygodnia. Przekroczenie przewidziane w tym paragrafie nie może nigdy przewyższać jednej godziny na dzień,
- c) O ile praca dokonywana jest na zmiany, czas pracy może być przedłużonym ponad 8 godzin na dzień i 48 godzin na tydzień.

Art. 3. Granica godzin pracy przewidziana w art. 2 może być przekroczoną w razie nagłego lub grożącego nieszczęśliwego wypadku, lub w razie potrzeby wykonania prac nagłych przy maszynach lub narzędziach, lub wypadku „siły wyższej”, lecz wyłącznie w granicach koniecznych dla uniknięcia poważnego naruszenia normalnego biegu przedsiębiorstwa.

Art. 4. Granica godzin pracy przewidziana w art. 2 może być przekroczona przy pracach, których ciągłość musi być ze względu na

sam rodzaj pracy, zabezpieczona przez kolejne zmiany robotników z warunkiem, że godziny pracy nie przekroczą przeciętnie 56 godzin tygodniowo. Ten porządek nie może naruszyć odpoczynków, które mogą być zapewnione robotnikom przez ustawy narodowe w zamian za dzień odpoczynku tygodniowego.

Art. 5. W wypadkach wyjątkowych, gdy granice ustalone w art. 2 będą uznane za niemożliwe do zastosowania, lecz tylko w tych wypadkach, mogą umowy pomiędzy organizacjami robotników i pracodawców, o ile Rząd, któremu winny być one zakomunikowane, zmieni je na przepis prawny, ustalić na dłuższy okres czasu tablicę regulującą trwanie dziennej pracy.

Średnie trwanie pracy, obliczone dla ilości tygodni określonej przez tablicę, nie może w żadnym wypadku przekraczać 48 godzin na tydzień.

Art. 6. Regulaminy władz publicznych określą dla przemysłu lub zawodu:

- a) wyjątki stałe, które będzie można stosować dla robót przygotowawczych lub uzupełniających wykonywanych koniecznie poza granicą wyznaczoną dla ogólnej pracy zakładu, lub do pewnych kategorii osób, których praca należy do rodzaju przerywanych;
- b) wyjątki czasowe, które będzie można stosować dla umożliwienia przedsiębiorstwu wykonania nadmiaru robót nadzwyczajnych.

Rozporządzenia te winny być powzięte po uprzednim porozumieniu z organizacjami zainteresowanych pracodawców i pracowników, tam gdzie one istnieją. One określą liczbę najwyższą godzin dodatkowych, dopuszczalnych w każdym wypadku. Wysokość płacy za te godziny dodatkowe będzie podwyższona conajmniej o 25% w porównaniu z płacą normalną.

Art. 7. Każdy Rząd nadeśle do Międzynarodowego Biura Pracy:

- a) wykaz robót uznanych za wymagające koniecznie pracy ciągłej w rozumieniu art. 4;
- b) wiadomości wyczerpujące o stosowaniu umów, przewidzianych w art. 5;
- c) wiadomości wyczerpujące, dotyczące zarządzeń regulaminowych, wpływających z art. 6 i jego zastosowania.

Międzynarodowe Biuro Pracy przedstawiać będzie corocznie Konferencji Jeneralnej Międzynarodowej Organizacji Pracy sprawozdanie w tym przedmiocie.

Art. 8. W celu ułatwienia zastosowania rozporządzeń niniejszej konwencji, każdy z pracodawców winien:

- a) ogłosić za pomocą afiszów, umieszczonych w sposób widoczny w swym zakładzie lub w innym miejscu odpowiednim, albo w każdy inny sposób wskazany przez Rząd, godziny, w których rozpoczyna się i kończy praca, lub, gdy praca wykonywana jest na zmiany, godziny, w których zaczyna się lub kończy kolej każdej zmiany. Godziny będą wyznaczone w sposób nie naruszający granic przewidzianych przez niniejszą konwencję, i raz ustanowione, będą mogły być zmie-

nione tylko w sposób i w formie ogłoszenia, zatwierdzonych przez Rząd;

- b) ogłosić w ten sam sposób odpoczynki, przyznane w czasie trwania pracy i uważane za niestanowiące części godzin pracy;
- c) zapisywać do rejestru w sposób wskazany przez prawodawstwa każdego kraju, lub też przez rozporządzenie właściwej władzy, wszystkie godziny dodatkowe, przepracowane na zasadzie artykułów 3 i 6 niniejszej konwencji.

Będzie uważane za przeciwne prawu zajmowanie kogokolwiek poza godzinami, ustanowionymi na zasadzie p. a) lub w czasie godzin, oznaczonych na zasadzie p. b).

Art. 9. Przy stosowaniu niniejszej konwencji w Japonji wprowadzone będą następujące zmiany i warunki:

- a) będą uważane za „zakłady przemysłowe“ w szczególności: zakłady wymienione w p. a) art. 1, zakłady wymienione w p. b) art. 1, o ile zatrudniają co najmniej 10 osób, zakłady wymienione w p. c) art. 1 z zastrzeżeniem, iż zakłady te określone są przez właściwą władzę jako „fabryki”, zakłady wymienione w p. d) art. 1, z wyjątkiem przewozu osób lub towarów po drogach, magazynowanie towarów w dokach, na wybrzeżach, w portach i składach, jak również transportu ręcznego i bez względu na liczbę osób zatrudnionych, te z zakładów przemysłowych, wymienionych w p. p. b) i c) art. 1, które właściwa władza mogła by uznać za bardzo niebezpieczne, albo wymagające prac szkodliwych dla zdrowia;
- b) rzeczywisty czas trwania pracy każdej osoby, mającej co najmniej 15 lat, zatrudnionej w zakładzie przemysłowym publicznym lub prywatnym, lub w jego oddziałach, nie może wynosić więcej, niż 57 godzin na tydzień, z wyjątkiem przemysłu jedwabiu surowego, gdzie najdłuższy czas trwania pracy może wynosić 60 godzin na tydzień;
- c) rzeczywisty czas trwania pracy nie może w żadnym wypadku być większy, niż 48 godzin na tydzień, dla dzieci poniżej 15 lat, zajętych w zakładach przemysłowych publicznych lub prywatnych, lub w ich oddziałach i dla osób zatrudnionych przy robotach podziemnych w kopalniach, bez względu na ich wiek;
- d) ograniczenie godzin pracy może ulegać zmianom w warunkach przewidzianych w art. 2, 3, 4 i 5 niniejszej konwencji, stosunek jednak pomiędzy czasem trwania dopuszczonych przedłużeń normalnej pracy tygodniowej nie może być większym od stosunku, wynikającego z zarządzeń przytoczonych artykułów;
- e) okres odpoczynku tygodniowego 24 godzin z rzędu będzie przyznany wszystkim pracownikom, bez względu na kategorię;
- f) zarządzenia prawodawstwa przemysłowego Japonji, stosujące się do zakładów, zatrudniających co najmniej 15 osób, będą

zmienione w ten sposób, by stosowały się w całości do zakładów, zatrudniających co najmniej 10 osób;

- g) postanowienia punktów powyższych niniejszego artykułu wejdą w życie najpóźniej 1 lipca 1922 r., postanowienia jednak zawarte w art. 4, ze zmianami wynikającymi z p. d) niniejszego art. wejdą w życie najpóźniej 1-go lipca 1923 r.;
- h) granica 15 lat przewidziana w p. c) niniejszego artykułu będzie podniesiona do 16 lat najpóźniej 1-go lipca 1925 r.

Art. 10. W Indjach brytyjskich zasada tygodnia 60-godzinnego będzie zastosowana do wszystkich pracowników, zatrudnionych w przemyśle, obecnie objętych przez prawodawstwo przemysłowe, którego stosowanie zabezpiecza rząd Indji, jak również w kopalniach i w kategoriach robót kolejowych, jakie będą w tym celu wymienione przez władzę właściwą. Władza ta nie będzie mogła wprowadzić zmian do ograniczeń powyższych, bez wzięcia pod uwagę postanowień, zawartych w art. 6 i 7 niniejszej konwencji.

Inne przepisy niniejszej konwencji nie będą stosowane w Indjach, lecz ściślejsze ograniczenie godzin pracy winno być rozważone na jednej z przyszłych sesji Konferencji Jeneralnej.

Art. 11. Postanowienia niniejszej konwencji nie będą stosowane ani w Chinach, ani w Persji, ani w Sjamie, lecz ograniczenie czasu pracy w tych krajach winno być rozważane na jednej z przyszłych sesji Konferencji Jeneralnej.

Art. 12. Przy stosowaniu niniejszej konwencji w Grecji, termin wprowadzenia w życie jej zarządzeń w myśl art. 19, będzie mógł być odroczony do 1-go lipca 1923 r., dla następujących zakładów przemysłowych:

1. Fabryki siarczku węgla,
2. „ kwasów,
3. Garbarnie,
4. Papiernie,
5. Drukarnie,
6. Tartaki,
7. Składy tytoniu i zakłady, w których przygotowuje się tytuń,
8. Prace na powierzchni w kopalniach,
9. Odlewnie,
10. Wapienniki,
11. Farbiarnie,
12. Szklarnie (hutnicy),
13. Zakłady gazowe (palacze),
14. Naładowywanie i wyładowywanie towarów,

i najpóźniej do 1-go lipca 1924 r. dla przedsiębiorstw przemysłowych następujących:

1. Przemysły mechaniczne: budowa maszyn, fabrykacja kas ogniotrwałych, wag, łóżek, ostrzy, śrutu, odlewnie żelaza i brązu, blacharnie, zakłady pobielania, fabryki aparatów hydraulicznych;
2. Przemysły budowlane: wapienniki, cementownie, fabryki gipsu, dachówek, cegielnie i fabryki płyt kamiennych, garn-carnie i cięcie marmuru, roboty ziemne i budowlane;

3. Przemysły włókiennicze: przędzalnie i tkalnie wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem farbiarni;
4. Przemysły spożywcze: młyny, piekarnie, fabryki ciast, wina, wódek i napojów, olejarnie, browary, fabryki lodu i wód gazowych, fabryki produktów cukierniczych i czekolady, fabryki kielbas i konserw, rzeźnie i jatki;
5. Przemysły chemiczne: fabryki barwników syntetycznych, szklarnie (z wyjątkiem hutników), fabryki terpentyny i kwasu winnego, fabryki tlenu i materiałów aptecznych, fabryki oleju lnianego, gliceryny, karbidu, zakłady gazowe (z wyjątkiem palaczy);
6. Przemysły skórzane: fabryki obuwia i fabryki przedmiotów skórzanych;
7. Przemysły papiernicze i drukarskie: fabryki kopert, rejestrów, pudełek, toreb, introligatornie, litografie, i cynkografie;
8. Przemysły ubraniowe: szwalnie i bielizniarnie, prasowalnie, fabryki kołder, kwiatów sztucznych, piór i pasmanterji, kapeluszy i parasoli;
9. Przemysły drzewne: stolarnie, bednarnie, fabryki wozów, mebli i krzeseł, zakłady ramiarskie, fabryki szczotek i mioteł;
10. Przemysły elektryczne: zakłady wytwarzania prądu, zakłady instalacji elektrycznych;
11. Transport na drogach lądowych: pracownicy kolei żelaznych i tramwai, szoferzy, woźnice i furmani.

Art. 13. Dla zastosowania niniejszej konwencji w Rumunji, termin, w którym jej zarządzenia w myśl art. 19 wejdą w życie, może być odroczone do 1 lipca 1924 r.

Art. 14. Zarządzenia niniejszej Konwencji mogą być zawieszane w każdym kraju na skutek rozporządzenia rządu w razie wojny, lub zdarzenia, zagrażającego bezpieczeństwu narodowemu.

Art. 15. Ratyfikacje oficjalne niniejszej konwencji, na warunkach przewidzianych w Części XIII Traktatu Wersalskiego z dn. 28 czerwca 1919 r. i Traktatu St. Germain z dn. 10 września 1919 r. będą komunikowane Jeneralnemu Sekretarjатовi Związku Narodów i przez niego rejestrowane.

Art. 16. Każdy członek, ratyfikujący niniejszą konwencję, zobowiązuje się stosować ją w swych kolonjach lub posiadłościach, lub w tych swoich protektorjatach, które nie zarządzają się same całkowicie, z następującymi zastrzeżeniami:

- a) żeby postanowienia konwencji nie były niemożliwemi do zastosowania ze względu na warunki lokalne,
- b) żeby zmiany, które okażą się koniecznymi dla przystosowania konwencji do warunków lokalnych, mogły być do niej wprowadzone.

Każdy z członków winien notyfikować do Biura Międzynarodowego Pracy swą decyzję o tym, co dotyczy każdej z jego kolonji lub posiadłości lub jego protektoratów, nie zarządzających się same całkowicie.

Art. 17. Jak tylko ratyfikacje dwóch członków Międzynarodowej Organizacji Pracy będą zarejestrowane w Sekretarjacie, Sekretarjat Jeneralny Związku Narodów notyfikuje to wszystkim członkom Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Art. 18. Konwencja niniejsza wejdzie w życie w terminie, w którym ta notyfikacja będzie przez Sekretarjat Jeneralny Związku Narodów dokonana; konwencja obowiązywać będzie tylko członków, którzy zarejestrują swe ratyfikacje w Sekretarjacie. W następstwie, konwencja niniejsza wejdzie w życie, względem każdego innego członka w terminie zarejestrowania ratyfikacji tego członka w Sekretarjacie.

Art. 19. Każdy członek, ratyfikujący niniejszą konwencję zobowiązuje się zastosować jej zarządzenia najpóźniej 1-go lipca 1921 r. i przedsięwziąć środki potrzebne dla urzeczywistnienia tych zarządzeń.

Art. 20. Każdy członek, który ratyfikował konwencję niniejszą, może ją wycofać po upływie 10 lat od daty początkowego wprowadzenia w życie konwencji, przez akt zakomunikowany Sekretarjatowi Jeneralnemu Związku Narodów i przez tenże zarejestrowany. Wycofanie nabiera mocy w rok po zarejestrowaniu w Sekretarjacie.

Art. 21. Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy winna, co najmniej raz na 10 lat, przedstawić Konferencji Jeneralnej sprawozdanie o stosowaniu konwencji i zadecyduje o wprowadzeniu na porządek dzienny Konferencji sprawy rewizji lub zmiany tej konwencji.

Art. 22. Obydwa teksty, francuski i angielski niniejszej konwencji są obowiązujące.

II. Projekt konwencji, dotyczącej bezrobocia.

(Wstęp jak w konwencji o 8-godz. dniu pracy).

Art. 1. Każdy z członków ratyfikujących niniejszą konwencję komunikować będzie do Międzynarodowego Biura Pracy, w okresach możliwie najkrótszych, a które nie powinny przenosić 3 miesięcy, wszelkie dane statystyczne i inne, dotyczące bezrobocia, w tem wszelkie wiadomości o środkach zastosowanych, lub mających być zastosowanymi w walce z bezrobociem. W każdym wypadku, gdy to tylko będzie możliwe, wiadomości winny być zbierane w ten sposób, aby zakomunikowanie ich mogło mieć miejsce w ciągu 3 miesięcy po skończeniu się okresu, do którego się one odnoszą.

Art. 2. Każdy z członków, który ratyfikował niniejszą konwencję, winien ustanowić system bezpłatnych, publicznych biur pośrednictwa pracy, pozostających pod kontrolą władzy centralnej. Będą utworzone komitety, w skład których wchodzić mają przedstawiciele pracodawców i robotników, dla obradowania w sprawach dotyczących funkcjonowania tych biur.

Jeżeli istnieją jednocześnie bezpłatne biura publiczne i prywatne, to powinny być przedsięwzięte środki dla skoordynowania prac tych biur według jednego planu na podstawie narodowej.

Fukcjonowanie różnych systemów narodowych będzie koordynowane przez Międzynarodowe Biuro Pracy w porozumieniu z zainteresowanymi krajami.

Art. 3. Członkowie Międzynarodowej Organizacji Pracy, ratyfikujący niniejszą konwencję i którzy ustanowią system ubezpieczenia od bezrobocia, winni, na warunkach umówionych między zainteresowanymi członkami, poczynić kroki, w celu umożliwienia robotnikom, przynależnym do jednego z tych członków, a pracującym na terytorjum innego, otrzymywania odszkodowań ubezpieczeniowych równych tym, jakie pobierają robotnicy przynależni do tego drugiego członka.

Art. 4. jak art. 15 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 5. jak art. 16 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 6. jak art. 17 konw. o 8-godz. dniu roboczym ze zmianami — nie „jak tylko ratyfikacje dwóch członków” i t. d., a „jak tylko ratyfikacje trzech członków...” i t. d.

Art. 7. jak art. 18 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 8. jak art. 19 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 9. jak art. 20 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 10. jak art. 21 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 11. jak art. 22 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

III. Zalecenie, dotyczące bezrobocia.

Konferencja Jeneralna Międzynarodowej Organizacji Pracy Związków Narodów,

Zwołana do Waszyngtonu przez Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki dn. 29 października 1919 roku,

Po zadecydowaniu przyjęcia różnych propozycji, dotyczących „środków dla uniknięcia bezrobocia i zapobieżenia jego skutkom”, sprawy stanowiącej drugi punkt porządku dziennego Konferencji, odbytej w Waszyngtonie, i

Po zadecydowaniu, iż propozycje te będą zredagowane w formie zalecenia,

Przyjmuje poniższe zalecenie, które będzie oddane do rozpatrzenia członkom Międz. Organ. Pracy dla zużytkowania w formie prawa narodowego lub w inny sposób, stosownie do postanowień, dotyczącej pracy Części Traktatu Wersalskiego z dn. 28 czerwca 1919 r. i traktatu w St. Germain z dn. 9 września 1919 roku.

I.

Konferencja Jeneralna zaleca, aby każdy z członków Międz. Organ. Pracy przedsięwziął środki ku zabronieniu tworzenia płatnych biur pośrednictwa pracy lub handlowych przedsiębiorstw pośrednictwa.

Tam gdzie takie biura już istnieją, Konferencja zaleca, aby ich funkcjonowanie było uzależnione od specjalnych zezwoleń, wydawa-

nych przez Rząd i by były przewidziane wszelkie środki, zmierzające do zwinięcia biur, jak tylko to będzie możliwe.

II.

Konferencja Jeneralna zaleca członkom Międzynarodowej Organizacji Pracy, aby zbiorowe rekrutowanie pracowników w jednym kraju, w celu zatrudnienia ich w innym, mogło mieć miejsce jedynie po porozumieniu się tych krajów między sobą i po zasięgnięciu opinii pracodawców i robotników, należących w każdym kraju do przemysłów zainteresowanych.

III.

Konferencja Jeneralna zaleca, aby każdy z członków Międzynarodowej Organizacji Pracy wytworzył system rzeczywistego ubezpieczenia od bezrobocia, albo przez instytucję państwową, albo przez subwencjonowanie przez państwo towarzystw, których statuty przewidują wypłacanie odszkodowań ich członkom na wypadek bezrobocia.

IV.

Konferencja Jeneralna zaleca, aby każdy z członków Międzynarodowej Organizacji Pracy koordynował wykonanie robót, podjętych na rachunek władz publicznych i rezerwował, o ile to jest możliwe, te roboty na okres bezrobocia i dla okręgów szczególnie bezrobociem dotkniętych.

IV. Zalecenie, dotyczące wzajemności traktowania robotników obcokrajowych.

(Wstęp jak w zaleceniu, dotyczącym bezrobocia).

Konferencja Jeneralna zaleca, aby każdy z członków Międzynarodowej Organizacji Pracy zabezpieczył, na podstawie wzajemności, na warunkach ustalonych w wspólnym porozumieniu krajów zainteresowanych, robotnikom obcokrajowym, zatrudnionym na jego terytorjum i ich rodzinom, korzyści, wynikające z praw i regulaminów ochrony pracy, jak również korzystanie z prawa stowarzyszenia się, w granicach stosowanych do swych robotników.

V. Projekt konwencji, dotyczącej zatrudnienia kobiet przed i po porodzie.

(Wstęp i art. 1, jak w konw. o 8-godz. dniu pracy).

Art. 2. Dla zastosowania niniejszej konwencji, termin „kobieta” określa każdą osobę płci żeńskiej, bez względu na wiek lub na narodowość, zamezną lub też nie, i termin „dziecko” określa wszelkie dziecko legalne lub nielegalne.

Art. 3. We wszelkich zakładach przemysłowych lub handlowych, publicznych i prywatnych, lub ich oddziałach, z wyjątkiem zakładów, gdzie są zajęci tylko członkowie jednej rodziny, kobieta:

- a) nie będzie miała dozwolone pracować w okresie 6 tygodni po swym połogu;
- b) będzie miała prawo porzucić pracę na zasadzie świadectwa lekarskiego, iż połóg jej nastąpi przypuszczalnie w ciągu 6 tygodni;
- c) będzie otrzymywać przez cały okres swej nieobecności, na zasadzie p.p. a) i b) zapomogę, wystarczającą dla utrzymania jej i jej dziecka w dobrych warunkach higieny; powyżej wymieniona zapomoga, której ścisłą wysokość określi władza właściwa w każdym kraju, będzie zgóry wypłacona z funduszów publicznych lub też będzie dostarczona w drodze ubezpieczenia; położnica będzie miała nadto prawo do bezpłatnej opieki lekarza lub akuszerki. Żadna omyłka ze strony lekarza lub akuszerki w oznaczeniu daty połogu nie może przeszkodzić kobiecie w pobieraniu zapomogi, do której ma ona prawo, poczynając od daty świadectwa lekarskiego, aż do chwili połogu;
- d) będzie miała prawo w każdym wypadku, o ile sama karmi dziecko do dwóch odpoczynków półgodzinnych, aby jej umożliwić karmienie.

Art. 4. W wypadku, gdy kobieta nie przyjdzie do swej pracy na zasadzie p. p. a) i b) art. 3 niniejszej konwencji, lub będzie nieobecna przez okres dłuższy z powodu choroby określonej w świadectwie lekarskim, jako rezultat jej ciąży lub połogu, i czyniącej ją niezdolną do pracy, pracodawca nie będzie miał prawa dopóki nieobecność jej nie dosięgnie maksimum oznaczonego przez władzę właściwą każdego kraju, wymówić jej pracę w okresie powyżej omawianej nieobecności, lub wymówić ją w takim czasie, że termin wymówienia upłynie podczas trwania teje nieobecności.

Art. 5. tak, jak 15 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 6. tak, jak 16 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 7. tak, jak 17 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 8. tak, jak 18 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 9. tak, jak 19 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 10. tak, jak 20 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

Art. 11 i 12. tak, jak 21 i 22 konwencji o 8 godz. dniu pracy.

VI. Projekt konwencji, dotyczącej pracy nocnej kobiet.

(Wstęp i art. 1-y — tak, jak w konw. o 8-godz. dniu roboczym z koniecznymi zmianami redakc.).

Art. 2. Dla stosowania niniejszej konwencji termin „noc” oznacza okres conajmniej 11 godzin po sobie następujących, zawierających przeciąg czasu pomiędzy 10 godz. wiecz. a 5 godz. rano.

W krajach, w których żaden regulamin publiczny nie stosuje się do zatrudniania kobiet podczas nocy w zakładach przemysłowych, termin „noc” może tymczasowo i w okresie conajmniej 3 lat, oznaczać w zależności od uznania Rządu okres tylko 10 godz., zawierający przeciąg czasu pomiędzy 10 godz. wiecz. i 5 godz. rano.

Art. 3. Kobiety bez różnicy wieku nie będą mogły być zatrudniane podczas nocy w żadnym zakładzie przemysłowym, publicznym lub prywatnym, ani w żadnym oddziale, którego z tych zakładów, z wyjątkiem zakładów, gdzie są zatrudnieni wyłącznie członkowie jednej rodziny.

Art. 4. Art. 3 nie będzie stosowany:

- a) w wypadkach „siły wyższej” gdy w przedsiębiorstwie wydarzy się przerwa pracy niemożliwa do przewidzenia i nie mająca charakteru perjurycznego.
- b) w wypadku, gdy praca dotyczy surowców, lub materiałów będących w robocie, podlegających bardzo szybkiemu zepsuciu, gdy to jest konieczne dla uchronienia tych materiałów od nieuniknionego zniszczenia.

Art. 5. W Indiach i w Sjamie zastosowanie art. 3 niniejszej konwencji może być zawieszono przez Rząd, z wyjątkiem fabryk, które są określone przez prawo miejscowe. Notyfikację każdego, podlegającego wyjątkowi przemysłu, należy zgłosić do Międzynarodowego Biura Pracy.

Art. 6. W zakładach przemysłowych, w których praca zależną jest od pór roku, i we wszystkich wypadkach, kiedy wymagać tego będą wyjątkowe okoliczności, czas trwania okresu nocy, wskazanego w art. 3 będzie mógł być zredukowany do 10 godz. podczas 60 dni w roku.

Art. 7. W krajach, w których klimat czyni pracę dzienną szczególnie nużącą, okres nocy będzie mógł być krótszy od określonego przez art. powyższe, pod warunkiem, że kompensacyjny odpoczynek w ciągu dnia będzie przyznany.

Art. 8. jak art. 15 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 9. jak art. 16 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 10. jak art. 17 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 11. jak art. 18 konwencji o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 12. jak art. 19 konwencji o 8-godz. dniu roboczym, z przesunięciem daty wprowadzenia w życie konwencji na dzień 1 lipca 1920 roku.

Art. 13. jak art. 20 konw. o 8-godz. dniu pracy.

Art. 14. jak art. 21 konw. o 8-godz. dniu pracy.

Art. 15. jak art. 22 konw. o 8-godz. dniu pracy.

VII. Zalecenie, dotyczące zabezpieczenia przed karbunkulem.

(Wstęp jak w zaleceniu dotyczącym bezrobocia).

Konferencja Jeneralna zaleca członkom Międz. Organ. Pracy zastosowanie środków zabezpieczających, czy to w kraju pochodzenia, czy też, gdy to nie będzie możliwe, w porcie wylądowania, dezynfekcję welny podejrzanej o zawieranie zarodków karbunkulu.

VIII. Zalecenie, dotyczące zabezpieczenia kobiet i dzieci przed zatruciem cynkiem i ołowiem.

(Wstęp jak w zaleceniu, dotyczącym bezrobocia).

Konferencja Jeneralna zaleca członkom Międzynarodowej Organizacji Pracy, ażeby z racji niebezpieczeństw, jakie przedstawiają dla kobiet z punktu widzenia macierzyństwa niektóre roboty w przemyśle, oraz w celu umożliwienia dzieciom fizycznego rozwoju, zatrudnienie kobiet i młodzieży poniżej lat 18 było zabronione przy pracach poniżej wyszczególnionych:

- a) pracy przy piecach, gdzie dokonywana jest redukcja rud cynku i ołowiu,
- b) przy przerabianiu, traktowaniu lub redukowaniu popiołów zawierających ołów i przy odsrebrzaniu ołowiu,
- c) przy topieniu w większych ilościach ołowiu lub starego cynku
- d) przy fabrykacji metali do lutowania lub stopów, zawierających ponad 10% ołowiu,
- e) przy fabrykacji gleity, podtlenu ołowiu, bieli ołowianej, minji, lub siarczków, chromatów lub sylikatów ołowiu (frite).
- f) przy operowaniu mieszaninami i płytami w fabrykacji lub reperacji akumulatorów elektrycznych,
- g) przy czyszczeniu warsztatów, w których są wykonywane prace powyżej wyszczególnione.

Konferencja zaleca pozatym, aby zatrudnienie kobiet i młodzieży poniżej 18 lat przy robotach, przy których używane są sole ołowiu, nie było dozwolone, jak tylko pod warunkiem zastosowania następujących zabiegów:

- a) wentylacji, umieszczonej w ten sposób, by rozpraszała parę i kurz w miejscu ich tworzenia się,
- b) czystości narzędzi i warsztatów,
- c) powiadomienia władz publicznych o każdym wypadku za, trucia i wydawania odszkodowań osobom zatrutym,
- d) perjodycznych badań lekarskich osób zatrudnionych przy robotach,
- e) urządzenia w warunkach zadawalających szatni, umywalni jadalni i dostawy specjalnych ubrań ochronnych.
- f) zabronienia przynoszenia do warsztatów pożywienia lub napitków.

Konferencja zaleca z drugiej strony, ażeby w przemyślach szkodliwych, gdzie jest możliwe zastąpienie rozpuszczalnych soli ołowiu przez substancje nietrujące, ażeby użycie tych soli rozpuszczalnych ołowiu było przedmiotem reglamentacji najsurowszej.

Co zaś dotyczy niniejszego zalecenia, to sól ołowiana będzie uważaną za rozpuszczalną, jeżeli zawiera więcej od 5% swej wagi ołowiu metalicznego, rozpuszczalnego w roztworze wodnym kwasu solnego 0.25% kwasu.

IX. Zalecenie, dotyczące utworzenia publicznej służby higieny.

(Wstęp jak w zaleceniu dotyczącym bezrobocia).

Konferencja Jeneralna zaleca, żeby każdy z członków Międzynarodowej Organizacji Pracy utworzył, możliwie najwcześniej, o ile jeszcze tego nie uczynił — nie tylko system zabezpieczający skuteczną inspekcję zakładów i warsztatów, lecz pozatym służbę publiczną, specjalnie poświęconą ochronie zdrowia robotników, pozostającą w kontakcie z Międzynarodowym Biurem Pracy.

X. Projekt konwencji, ustalającej najniższy wiek przyjęcia dzieci do prac przemysłowych.

(Wstęp i art. 1, jak w konw. o 8-godz. dniu roboczym).

Art. 2. Dzieci poniżej 14 lat nie będą mogły być zatrudnione lub pracować w zakładach przemysłowych, publicznych lub prywatnych, lub w ich oddziałach, z wyjątkiem tych, w których są zatrudnieni członkowie jednej rodziny.

Art. 3. Zarządzenie art. 2 nie stosuje się do pracy dzieci w szkołach zawodowych, z warunkiem, że prace te będą zezwolone i nadzorowane przez władzę publiczną.

Art. 4. W celu umożliwienia kontroli zastosowania zarządzeń niniejszej konwencji, każdy z kierowników zakładu przemysłowego winien utrzymywać spis wszystkich osób poniżej 16 lat, przez niego zatrudnionych z wskazaniem daty ich urodzenia.

Art. 5. Co się dotyczy zastosowania niniejszej konwencji do Japonii, to dozwolone są następujące zmiany art. 2:

- a) dzieci powyżej 12 lat mogą być przyjęte do pracy, gdy ukończyły swe wykształcenie elementarne;
- b) do dzieci pomiędzy 12 i 14 laty, już pracujących, mogą być zastosowane zarządzenia przejściowe.

Zarządzenia obecnego prawa japońskiego, które zezwala dzieciom poniżej lat 12 na pracę łatwą i lekką, będzie zniesione.

Art. 6. Zarządzenia art. 2 nie będą się stosować do Indji lecz w Indjach dzieci poniżej lat 12 nie będą zatrudnione:

- a) w rękodzielniach, używających siłę motorową i zatrudniających powyżej 10 osób;
- b) w kopalniach, kamieniołomach i przemysłach wydobywających minerały wszelkiego rodzaju;
- c) przy przewozie osób i towarów, służbie pocztowej i na drogach żelaznych oraz przy manipulacjach z towarami w dokach, pobrzeżach, na statkach przeładunkowych, z wyjątkiem transportu ręcznego;

Art. 7. jak art. 15 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 8. jak art. 16 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 9. jak art. 17 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 10. jak art. 18 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 11. jak art. 19 konw. o 8-godz. dniu roboczym ze zmianą, iż Konwencja ta wchodzi w życie w dn. 1 lipca 1922 roku.

Art. 12. jak art. 20 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 13. jak art. 21 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 14. jak art. 22 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

XI. Projekt konwencji, dotyczącej pracy nocnej dzieci w przemyśle.

(Wstęp i art. 1 jak w konw. o 8-godz. dniu roboczym).

Art. 2. Jest wzbronionym zatrudnianie podczas nocy dzieci poniżej 18 lat w zakładach przemysłowych, publicznych lub prywatnych, lub w ich oddziałach, z wyjątkiem tych, w których są zatrudnieni tylko członkowie jednej rodziny.

Wzbronienie pracy nocnej nie stosuje się do dzieci powyżej 16 lat, które są zatrudnione w przemysłach poniżej wymienionych, w których prace, ze względu na ich rodzaj, winny koniecznie być prowadzone dzień i noc:

- a) huty żelazne i stalowe; prace, gdzie używane są piece rewerberowe lub regeneracyjne i galwanizacja blachy i drutu żelaznego (z wyjątkiem zakładów usuwających rdzę);
- b) szklarnie;
- c) papiernie;
- d) cukrownie, w których robią cukier surowy;
- e) redukcja rudy złotej.

Art. 3. Przy zastosowaniu niniejszej konwencji termin „noc” oznacza okres co najmniej 11 godzin po sobie następujących, a zawierających czas pomiędzy 10 godziną wiecz. i 5 rano.

W kopalniach węgla i lignitu może być stosowanym wyjątek w stosunku do okresu odpoczynku wskazanego w p. poprzednim, o ile przerwa pomiędzy dwoma okresami pracy wynosi zwykle 15 godzin, lecz nie może być stosowaną, o ile ta przerwa wynosi mniej, niż 13 godzin.

Jeżeli prawodawstwo miejscowe zabrania pracy nocnej całego personelu w piekarniach, to można zamienić w tym przemyśle okres pomiędzy 10 godz. i 5 rano na okres zawarty pomiędzy 9 godz. wiecz. i 4 godz. rano.

W krajach tropikalnych, gdzie praca jest zawieszona w pewnym okresie czasu podczas dnia, okres odpoczynku nocnego może być mniejszy od 11 godzin, z warunkiem, iż odpoczynek zastępczy będzie zastosowanym podczas dnia.

Art. 4. Zarządzenia art. 2 i 3 nie będą się stosować do nocnej pracy dzieci, w wieku od lat 16 do 18, o ile wypadek siły wyższej, który nie może być przewidziany i zapobieżony, i który niema charakteru perjodycznego, przeszkodzi normalnemu funkcjonowaniu zakładu przemysłowego.

Art. 5. Co się dotyczy zastosowania niniejszej konwencji do Japonji, to do 1 lipca 1925 r. art. 2 będzie stosowanym tylko do dzieci w wieku poniżej 15 lat, a od daty powyższej, wspomniany art. 2 będzie stosowanym do dzieci w wieku poniżej 16 lat.

Art. 6. Co się dotyczy zastosowania niniejszej konwencji do Indji, termin „zakłady przemysłowe” będzie oznaczał tylko „fabryki” określone, jako takie „w prawie fabrycznym” Indji (Indien factory act) i art. 2 stosowanym będzie do dzieci płci męskiej w wieku powyżej 14 lat.

W sytuacjach wyjątkowo poważnych i gdy tego będzie wymagał interes publiczny, wzbronienie pracy nocnej będzie mogło być zawieszane decyzją władz publicznych w tym, co dotyczy dzieci w wieku pomiędzy 16 i 18 lat.

Art. 8. jak 15 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 9. jak 16 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 10. jak 17 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 11. jak 18 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 12. jak 19 konw. o 8-godz. ze zmianą, iż konwencja wchodzi w życie 1 lipca 1922 r.

Art. 13. jak 20 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 14. jak 21 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

Art. 15. jak 22 konw. o 8-godz. dniu roboczym.

XII. Zalecenie, dotyczące zastosowania Międzynarodowej Konwencji przyjętej w Bernie w 1906 r. o wzbrojeniu używania fosforu białego (żółtego) w przemyśle zapalkowym.

(Wstęp jak w zaleceniu dotyczącym bezrobocia).

Konferencja Jeneralna zaleca, aby każdy z członków Międzynarodowej Organizacji Pracy przystąpił, o ile tego dotychczas nie uczynił, do Międzynarodowej Konwencji, przyjętej w Bernie w 1906 r. o wzbrojeniu używania fosforu białego (żółtego) w przemyśle zapalkowym.

Warszawa, styczeń 1919 r.

197

Wieloletni dyrektor w Zakładzie
Wieloletni dyrektor w Zakładzie
Wieloletni dyrektor w Zakładzie

(Wieloletni dyrektor w Zakładzie)
Wieloletni dyrektor w Zakładzie
Wieloletni dyrektor w Zakładzie

39 K

22 MAJA 1963

43259/
2.